

Olesya

Er zijn twee werelden.

Er is een binnenwereld en een buitenwereld.

In de buitenwereld is alles goed, daar wonen mensen met een fijn en goed leven. Deze mensen hebben werk, ze houden van elkaar, hebben kinderen en een huis.

In de binnenwereld is het slecht, heel slecht. Het stinkt er en er wonen veel te veel mensen, wel achtendertig. De mensen van de binnenwereld komen bijna nooit in de buitenwereld en de mensen van de buitenwereld halen het niet in hun hoofd om de binnenwereld eens binnen te stappen.

Ik leef in de binnenwereld.

De binnenwereld is een gebouw en het bestaat uit vier vertrekken en in ieder vertrek wonen ongeveer tien mannen, ze zijn tussen de twintig en dertig jaar oud.

Ik ben de enige vrouw in de binnenwereld.

Gelukkig ben ik niet alleen, mijn allerliefste is altijd bij me, Ernest.

Hij is alles wat ik heb, voor hem leef ik, voor hem wil ik blijven leven.

Maar ik maak me zorgen om Ernest, hij is niet gezond en is ziek in zijn hoofd.

We delen samen één matras in de binnenwereld, dat is onze plek, ons eiland.

Op dit eiland proberen we samen te overleven. Plannen voor de toekomst hebben we niet, voor ons is er geen toekomst in de binnenwereld en in de buitenwereld zouden we niet kunnen overleven.

Ik weet niet precies hoelang ik hier al woon. Dat komt omdat mijn geheugen het wel eens laat afweten. Ik weet dat mijn ouders mij na mijn geboorte in de steek hebben gelaten en dat ik ben opgegroeid in verschillende tehuizen. Veel kan ik me daarvan niet herinneren, misschien maar goed ook. Toen ik zestien jaar werd kwam ik op straat te staan, er was geen plek meer voor mij in het tehuis waar ik drie jaar had gewoond. Ik heb geprobeerd om ergens een baantje te vinden maar dat is niet gelukt omdat in mijn paspoort staat dat ik psychisch niet in orde ben. Daarbij, zonder vaste woon- en verblijfplaats kun je een baan wel vergeten.

Hoe ik hier ben terechtgekomen weet ik niet meer, ik kan me daar niets van herinneren. Ook Ernest is door zijn ouders in de steek gelaten en opgegroeid in verschillende tehuizen. Het laatste tehuis was een internaat voor kinderen met een psychische stoornis. Toen hij zestien werd moest hij ook weg.

Hij kreeg werk aangeboden en vanaf dat moment woont hij hier.

Maar er is geen werk, niet voor hem en niet voor de andere jongens die hier wonen.

Er is niets in de binnenwereld.

'Wat doe je?' vraagt Ernest.

'Nou niks,' zeg ik, *'wat zou ik moeten doen?'*

'De wereld zal vergaan,' zegt Ernest, *'er komt een komeet op ons af die alles zal vernielen.'*

Ik zie dat Ernest weer zo'n gekke bui heeft.

Maar zoals altijd ga ik mee in zijn fantasie.

'Heb je enig idee wanneer dat zal gebeuren?' vraag ik hem.

'De wereld zal vergaan,' zegt Ernest opnieuw, *'er zal niets van onze wereld overblijven. Er zullen geen mensen meer zijn, geen dieren, niks, ik denk over twee weken.'*

Twee weken, dat zou mooi zijn.

Gemakshalve ga ik er maar even vanuit dat het ding op onze binnenwereld terecht zal komen, dus Ernest en ik hebben nog twee weken de tijd om een bestaan in de buitenwereld op te bouwen. Ik moet lachen bij de gedachte.

Ik stel Ernest gerust door te zeggen dat zijn verhaal klopt maar dat twee weken twee jaar zullen zijn.

Dus voorlopig hoeven we ons geen zorgen te maken.

'Ik hou van je.' zegt Ernest en hij kust me op mijn wang.

Het gebouw waarin wij wonen, staat op het terrein van een internaat.

In dit internaat zijn 120 kinderen ondergebracht die ook psychische problemen hebben. De directeur van het internaat is een strenge man.

Wij mogen van hem niet in de buurt van het internaat komen en de kinderen van het internaat mogen niet bij ons komen.

Ik vind dat erg jammer, ik hou erg veel van kinderen en ik zou graag iets voor de kinderen in het internaat willen doen.

Hoe het precies zit weet ik niet, maar volgens mij is de directeur van het internaat ook de baas van onze binnenwereld.

De mannen in onze binnenwereld hebben zichzelf ingedeeld in drie groepen.

De eerste groep zijn de leiders, Robert, Vasyl, Kolya en Josiph, zij maken de dienst uit.

De tweede groep zijn vijftwintig mannen en jongens en de derde groep zijn de zwaksten, negen in totaal. Tot die laatste groep behoren ook Ernest en ik.

'Eten!' schreeuwt Robert.

Ernest en ik gaan zo snel mogelijk naar buiten.

Zoals iedere avond staan er drie emmers buiten, twee emmers met eten dat is overgebleven van het internaat en één emmer met water.

Ook deze avond is het niet genoeg, de emmers zijn al bijna leeg en Ernest en ik hebben nog niets gehad. Ernest waagt het erop en wringt zich tussen de andere mannen. Even later komt hij terug met een paar stukken brood en een handvol aardappels. We trekken ons terug op onze matras en laten ons het brood en de aardappels goed smaken.

De stank in de binnenwereld is verschrikkelijk.

Er zijn geen toiletten in het gebouw, we hebben één toilet, een hok op zo'n veertig meter afstand van het gebouw. Een badkamer hebben we niet, laat staan een douche. Wat zou ik me graag eens willen douchen.

Het gebouw is onverwarmd, we hebben geen kachels omdat er geen schoorsteen is. De laatste twee winters waren heel erg koud, ik ben wel eens bang geweest dat iemand van ons zou bevriezen. We hebben wat oude elektrische kookplaten die voor wat warmte zorgen, maar er is niet genoeg warmte voor iedereen.

Ernest en ik hebben elkaar, we geven elkaar wat warmte.

'Is er iets?' vraagt Ernest, 'Je bent zo stil.'

'Ach,' zeg ik, 'ik denk na over ons leven hier.'

Ernest pakt me bij mijn hand en geeft mij het laatste stuk brood.

'Luister,' zegt hij, 'luister goed naar mij en vergeet niet wat ik zeg.'

Ik weet zeker dat er een tijd zal komen dat we hier niet meer wonen.

Er zal een tijd komen dat we samen zullen zijn, jij en ik, in ons eigen huis.

We zullen kinderen krijgen waar we veel van houden, alles zal goed zijn.'

Ook deze keer wil ik meegaan in zijn fantasie, echter de heldere blik in zijn ogen weerhoud me ervan.

'Maak je geen zorgen,' zegt Ernest opnieuw, 'alles zal goedkomen.'

Ik veeg de broodkrumels van onze matras en trek de deken over ons heen, het is tijd om te gaan slapen.

's Nachts worden we wakker van veel lawaai.

Er lopen mensen met zaklantaarns rond, ook de directeur van het internaat is erbij.

'Kolya!' schreeuwen ze, 'Kolya, waar ben je?!'

Even later zie ik dat de mannen met zaklantaarns politieagenten zijn, ze sleuren Kolya van zijn matras en doen hem handboeien om.

Robert en een paar anderen nemen het voor Kolya op en komen dreigend op de politieagenten af. Er ontstaat een gevecht maar de politieagenten hebben stokken en slaan van zich af. Binnen een paar minuten zijn de agenten weg, met Kolya.

De directeur blijft nog even in de deuropening staan, een paar personeelsleden van het internaat zijn bij hem. *'Stelletje honden,'* sist hij, *'ondankbare honden.'*

De volgende dag krijgen we geen eten, een strafmaatregel van de directeur. En omdat hij weer eens bang is dat we er vandoor zullen gaan, stuurt hij een paar mannen van het internaat die onze schoenen meenemen. Maar ach, zelfs met schoenen komen we niet ver en waar zouden we naartoe moeten gaan? Wie in de buitenwereld zit op ons te wachten? Daarbij, de directeur heeft onze paspoorten en zonder paspoort ben je niemand.

Het is al donker wanneer Robert een stel laarzen tevoorschijn tovert. *'De directeur is slim maar ik ben slimmer.'* lacht hij. Hij is van plan om ergens eten op te scharrelen. 's Nachts maakt hij ons wakker, hij heeft een grote zak met wortels en appels bij zich. We laten het ons prima smaken.

Een paar weken later komt Kolya terug. Hij is mager geworden en zijn hoofd is kaalgeschoren. Maar hij lacht en zegt: *'Mij krijgen ze niet klein.'* Kolya vertelt wat hem is overkomen. *'Nadat ze me hadden meegenomen werd ik in de gevangenis gegooid. Na twee dagen werd ik opgehaald en de politie zei dat ik beter direct kon bekennen, misschien dat alles dan met een sisser zou aflopen. Maar ik had geen idee wat ik zou moeten bekennen.'* zegt Kolya. *'Al snel werd duidelijk dat iemand was vermoord en getuigen hadden gezien dat ik dat had gedaan,'* gaat Kolya verder, *'ik heb gezegd dat ze de verkeerde persoon voor zich hadden en dat ik nergens wat van afwist.'* Hij vertelt hoe de politie hem onder druk heeft gezet, dat hij dagenlang geen eten had gehad en dat ze hem hadden geslagen. Hij trekt zijn shirt omhoog en ik schrik van de blauwe plekken en striemen op zijn lichaam. Hij wijst op de strepen op zijn polsen. *'Ze hebben me zelfs onder stroom gezet om me te laten bekennen, maar ik heb geen kik gegeven.'* Kolya zegt dat de directeur een vuil spel speelt en dat de politie hem geld geeft. Sasha is de oudste van de groep en hij zegt bijna nooit iets. Soms gaan er weken voorbij zonder dat hij ook maar één woord zegt. Niemand weet waar hij vandaan komt, niemand kent zijn gedachten. We noemen hem 'De stille'. Sasha staat op en zegt: *'Luister.'* *'Ik woon hier negen jaar,'* vervolgt Sasha, *'wat Kolya is overkomen is niet nieuw, ik heb jongens zien verdwijnen en nooit weer terug gezien. Ook zij werden, net als Kolya, door de politie meegenomen en onder druk gezet. Zij hebben wél bekend en draaiden vervolgens jarenlang de gevangenis in.'* De buitendeur rammelt en even later staat de directeur in ons midden.

'Is Kolya weer terug?' vraagt hij spottend, 'Hebben de moordenaars, verkrachters en dieven zich weer herenigt?' Er is niemand die iets zegt.

'Haal geen gekke dingen uit,' zegt de directeur, 'jullie zijn geboren verliezers, ik win altijd.' En weg is hij weer.

'Er zijn zaken die de politie niet kan oplossen.' gaat Sasha verder alsof er geen directeur geweest is. *'Om de zaak toch rond te krijgen pikken ze zwervers van de straat of ze arresteren iemand van ons. De politie weet dat er niemand is die ons zal verdedigen, niemand die het voor ons zal opnemen. Ze dwingen ons tot een bekentenis en vervolgens hebben ze weer een zaak opgelost.'*

Sasha gaat weer zitten, niemand zegt of vraagt iets. Er valt niets te zeggen en vragen heeft geen zin. Sasha zal voorlopig zijn mond niet meer opendoen.

Ik stel me voor hoe het zal zijn wanneer de politie komt om Ernest mee te nemen. Mijn Ernest, mijn lieve Ernest. Ik ril bij de gedachte en kruip dicht tegen hem aan.

Moeder.

Ik vraag me wel eens af hoe het zou zijn wanneer iemand mij moeder zou noemen. Soms kijk ik naar de kinderen van het internaat en stel me dan voor dat één van die kinderen bij me komt en zegt: *'Moeder, wat eten we vanavond?'* Of dat het kind huilt en zegt dat ze is gevallen. Ik zou het kind op mijn arm nemen en haar troosten, ik zou op zoek gaan naar een pleister en er voor zorgen dat ze weer buiten kon spelen. Ik zou dat doen omdat ik van mijn kind hou, omdat het mijn kind is.

Ergens in de buitenwereld loopt mijn moeder rond. Zij heeft deze gevoelens niet, ze heeft me in de steek gelaten. Ik kan dat niet begrijpen, hoe is het mogelijk dat je als moeder je kind in de steek laat? Twee weken geleden ben ik twintig jaar geworden, eigenlijk had ik al moeder kunnen zijn. Maar het moederschap is voor mij niet weggelegd. Ernest en ik kunnen kinderen geen toekomst bieden, niet in deze binnenwereld. Zelfs niet als we in de buitenwereld zouden wonen. Ernest is niet in staat te werken en daarbij, waar zouden we moeten wonen?

De winter staat voor de deur. Met oud papier en karton hebben we de ramen afgeplakt om de warmte binnen te houden. Gevolg is wel dat we bijna niets meer kunnen zien. Kolya weet veel van elektriciteit en hij is gisteren lange tijd bezig geweest met ijzerdraad en een baksteen. Het ijzerdraad wikkelde hij om een baksteen en aan het ijzerdraad had hij een snoer met een stekker gemaakt. Toen hij de stekker in het stopcontact stak dacht Ernest dat de wereld verging, het vuur spatte alle kanten op. Kolya gaf het niet op en wikkelde nog meer ijzerdraad rond de steen en probeerde het opnieuw. En ja, sinds gisteren hebben we de beschikking over een minikachel. Een paar jongens zijn nu op zoek naar nog meer ijzerdraad en bakstenen zodat Kolya meer minikachels kan maken.

Het is hartje winter.

Vorige week is er iets raars gebeurd. Van het ene op het andere moment stond er een auto voor onze deur, groot en glimmend. De jongens hadden nog nooit zo'n auto gezien. Er stapten twee mensen uit, een meisje en een man. Tot onze grote verbazing stapten ze zomaar onze binnenwereld binnen. De man sprak in een vreemde taal met het meisje, ik kon er geen woord van verstaan. Het meisje en de man hebben vragen gesteld en het meisje moest huilen, waarom weet ik niet.

Ze hebben ook gepraat met de drie jongens die al lange tijd ziek zijn, daarna zijn ze weer weggegaan. 's Avonds kwam er een ambulance die de jongens heeft opgehaald. Twee dagen daarna werden dozen met spullen gebracht. Er zaten ook onderbroeken en sokken in, iets waar het ons al lange tijd aan ontbrak. Ook was er een grote doos met chocolade, chips, shampoo en zeep. Even was het feest in de binnenwereld. Ernest denkt dat de komst van het meisje en de man iets met de komeet te maken heeft, de komeet die onderweg is en binnenkort de wereld zal vernietigen. *'Het meisje en de man zijn voorbodes.'* zegt Ernest.

Zelf vraag ik me af of er misschien ook nog een derde wereld is. Dat het meisje uit de buitenwereld kwam was duidelijk, ze sprak onze taal. Maar die man?

Wat ons het meest verbijstert is het feit dat deze mensen blijkbaar in ons geïnteresseerd zijn. Maar waarom, we hebben immers niets te bieden? We zitten vol vragen en iedere dag komen er nieuwe vragen bij. Niemand heeft een antwoord, behalve Ernest. Maar niemand neemt hem serieus.

Er gaan maanden voorbij.

Op een dag komt de directeur bij ons op bezoek, samen met een onbekende man. De directeur is erg vriendelijk, ik heb hem nog nooit zo vriendelijk gezien. *'Jullie gaan weg van hier,'* zegt de directeur, *'jullie gaan verhuizen.'*

De man knikt en neemt het woord. *'Mijn naam is Petrovych.'* zegt hij en hij zegt ook dat hij een assistent van de gouverneur is en dat hij ons wil helpen. *'Iedereen kan begrijpen dat jullie zo niet kunnen leven,'* zegt hij, *'ik heb opdracht van de gouverneur gekregen om dit gebouw te sluiten. Wat vinden jullie daarvan?'*

Niemand zegt iets, er is ons nooit iets gevraagd en al helemaal niet naar onze mening. *'Goed,'* zegt Petrovych, *'jullie lijken het eens te zijn met de beslissing van de gouverneur.'* Het is Kolya die zijn vinger opsteekt en vraagt of hij iets mag zeggen. Petrovych knikt. *'U zegt dat u het gebouw gaat sluiten,'* zegt Kolya, *'maar waar gaan wij naartoe?'* Petrovych glimlacht en zegt: *'Maak je geen zorgen, we hebben goed nagedacht. Jullie gaan allemaal terug naar de plaats waar jullie zijn geboren. De gouverneur heeft brieven gestuurd naar de burgemeesters van die plaatsen en geschreven dat zij moeten zorgen voor onderdak en werk.'* Petrovych kijkt triomfantelijk rond en verwacht dat we in gejuich zullen uitbarsten. Het blijft stil.

Robert neemt het woord en vraagt: *'Weet u ook wanneer u het gebouw gaat sluiten?'* Petrovych knikt begrijpend. *'Zo snel mogelijk,'* zegt hij, *'maar we moeten eerst kijken of jullie wel zelfstandig kunnen wonen, daarom worden jullie binnenkort allemaal getest. Degenen die niet slagen voor de test zullen een plek krijgen in een psychiatrisch opvangtehuis, maak je daarover geen zorgen, het is daar vele malen beter dan hier.'* Die nacht slaapt niemand van ons, we blijven praten over de dingen die ons staan te wachten.

Het is twee maanden later.

Ernest ligt naast me en slaapt, hij is ziek.

Gelukkig is de koorts wat gezakt.

Ik kan niet slapen, ik ben radeloos.

We wonen in een hok van een paar vierkante meter.

We kunnen er niet staan en moeten kruipend naar binnen of naar buiten.

De overheid heeft ons bij een boer ondergebracht, in ruil voor werk werd ons 'kost en inwoning' beloofd. De kost bestaat uit een dagelijkse emmer melk en wat appels, de inwoning is het hok. Het werk? We werken van de vroege ochtend tot de late avond op het land. We rooien bieten en het gaat de boer niet snel genoeg.

Iedere keer komt hij langs met zijn hond en hij heeft ons al een paar keer gewaarschuwd dat hij de hond zal loslaten als we niet hard genoeg werken.

Ik ben doodsbang voor honden.

Ernest is doodop, hij kan niet meer.

De buitenwereld is niet wat ik ervan had verwacht.

Tot voor kort dacht ik dat de buitenwereld een wereld was zonder zorgen, zonder verdriet. Niets is minder waar, de buitenwereld is nog slechter dan de wereld waar ik vandaan kom. Ik kijk naar Ernest terwijl hij slaapt en zie zijn handen die kapot zijn van het harde werken. Ik zie het touw dat hij om zijn rechterschoen heeft gewikkeld om de zool en de rest van de schoen bij elkaar te houden. Ik zie hoe uitgeput hij is. Wat zou ik moeten doen wanneer hem iets zou overkomen?

De angst slaat me om het hart, een leven zonder Ernest? Ik heb geen familie, geen vrienden, niets. Ernest is alles wat ik heb. Ik wens vurig dat de komeet van Ernest deze nacht zal komen. De komeet zou een einde kunnen maken aan onze ellende en aan alle ellende in de wereld. Geen verdriet meer, geen boer, geen hok en geen hond. Voor het eerst sinds lange tijd moet ik huilen.

De volgende dag maakt de boer ons wakker door tegen het hok te schoppen. *'Jullie zijn te laat,'* zegt hij, *'dus vandaag geen melk.'*

Ik zeg tegen hem dat Ernest ziek is, maar het interesseert hem niet.

Hij stuurt ons naar de varkensstal die uitgemest moet worden.
Tot in de late avond zijn we aan het werk zonder ook maar één hap te eten.
's Avonds kruipen we ons hok binnen en we vallen vrijwel direct in slaap.

'Olesya,' zegt Ernest, 'Olesya, wakker worden.'

We horen buiten twee mensen praten in een taal die we niet verstaan.
Ernest staat op en stoot zijn hoofd. *'Het is dat meisje met die man,'* zegt hij opgewonden, *'laten we naar buiten gaan.'*
En even later staan we buiten.

De man zegt dat we in de auto moeten gaan zitten.
Maar dat kan niet, Ernest en ik zitten nog onder de varkensmest van het werk in de stal. De hond van de boer slaat aan en het meisje zegt dat we direct in de auto moeten gaan zitten. Ze vraagt of er in het hok spullen liggen die van ons zijn. Ik schud mijn hoofd. We stappen in en rijden weg. Ernest vraagt zich angstig af hoe de boer zal reageren, hij zal zeker de hond loslaten wanneer we terugkomen.
Het meisje zegt dat we ons geen zorgen moeten maken en dat we nooit meer naar de boer zullen teruggaan.

De man parkeert de auto bij een restaurant en het meisje gaat het restaurant binnen.
Ernest praat wartaal, ik denk dat de koorts weer op komt zetten. De man probeert ons met wat Oekraïense woorden gerust te stellen. Het meisje komt even later terug en zegt dat we samen iets gaan eten.

Ernest en ik weten niet wat ons overkomt, we zitten aan tafel.
Een meneer van het restaurant vraagt ons wat we willen eten.
Dat we er niet uitzien en een uur in de wind stinken, deert hem schijnbaar niet.
We weten niet wat we zullen eten, het is voor ons de eerste keer dat we een restaurant bezoeken. Het meisje bestelt eten en even later krijgen we soep, aardappels en vlees. Ik vraag me af of dit misschien de buitenwereld is waar ik zoveel over heb gedroomd.

Diezelfde avond brengen het meisje en de man ons naar een appartement met twee kamers, een keuken en een badkamer. Het meisje zegt dat het ons huis is en dat we hier mogen wonen zolang we willen. Ernest kan het niet beseffen en vraagt zich af waar de mensen zijn die hier wonen. Hij kijkt zelfs onder het bed en in de kasten. Ook ik weet niet wat me overkomt. Ik denk dat ik droom en knijp mezelf heel hard in mijn arm, maar wakker worden doe ik niet.
De komeet van Ernest is gekomen, de binnenwereld bestaat niet meer.

Samen met Ernest sta ik op de drempel van de buitenwereld, de toekomst lacht ons toe. Ernest zit op het bed, hij huilt.

Ik sla mijn armen om hem heen en droog zijn tranen.

'Kom mijn liefste,' zeg ik tegen hem, *'ga met me mee, ga met me mee de nieuwe wereld in.'*

Olesya en Ernest wonen nog steeds in het appartement, samen met hun vier kinderen. Olesya is een fantastische moeder. Kolya is getrouwd met Diana, samen met hun twee dochters wonen zij in het plaatsje Vinogradovo. Ook Robert woont in Vinogradovo, samen met zijn vrouw en twee zonen. Vrijwel alle jongeren uit de 'binnenwereld' kregen van Fred Foundation Ukraine huisvesting aangeboden, zijn getrouwd, wonen zelfstandig en hebben een plek gevonden in de Oekraïense samenleving.

Vier jongeren werden onderbracht in een psychiatrisch opvangtehuis in het plaatsje Turya Remata. De 'binnenwereld' van Olesya werd na het vertrek van de jongeren met de grond gelijk gemaakt. Op het fundament werd, met financiële ondersteuning van Fred Foundation Ukraine, een medisch centrum gebouwd.